

LUX

3 FILM
24 NYELVEN
28 ORSZÁGBAN

FILM

DAYS

**À PEINE J'OUVRE LES YEUX
(FELNYITOM A SZEMEM)**

Leyla Bouzid
Franciaország, Tunézia, Belgium,
Egyesült Arab Emírségek

**LUX
FILM PRIZE**

AZ EURÓPAI PARLAMENT
ELKÖTELEZETT A KULTÚRA IRÁNT

ye10
ars

Európai Parlament

À PEINE J'OUVRE LES YEUX

Felnyitom a szemem

LEYLA BOUZID FILMJE

Tuniszban, 2010 nyarán, néhány hónappal a forradalom előtt a 18 éves Farah leérettségizik, családja már orvosnak látja őt, de a lány máshogy képzelel el a jövőjét.

Egy politikailag elkötelezett rockegyüttesben énekel. Vibrál, alkoholt iszik, majd felfedezi a szerelmet és a város éjszakai életét, annak ellenére, hogy anyja, Hayet, aki jól ismeri Tunéziát és az országban érvényes tabukat, próbálja megakadályozni mindebben.

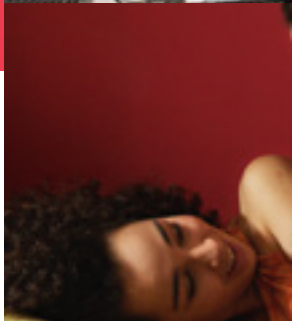
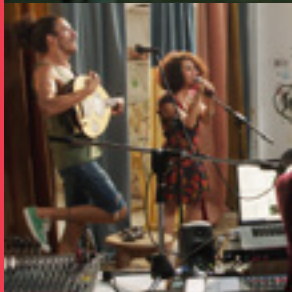
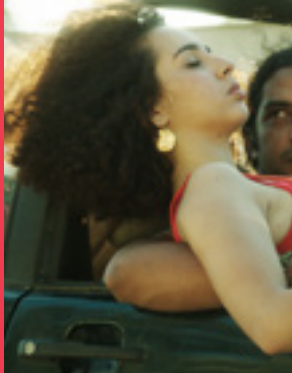
Nehezebb idők jönnek azonban, amikor az együttes úgy dönt, hogy fellépéseket vállal a főváros szórakozóhelyein, ahol a lány gyanútlanul hagyja kiobbanni a szabadságvágyát és életörömét. Hayet-nak tudomására jut, hogy a lánya szemérmetlenül viselkedik férfiaknak fenntartott helyeken, és próbál hatni rá. Hiába. Farah részben lázadásból, részben pedig azért, mert nincs tudatában az akkori tekintélyelvű Tunézia veszélyeinek, ragaszkodik hozzá, hogy továbbra is nyíltan énekelje azokat a felforgató dalszövegeket, amelyeket szerelme és egyben az együttes vezetője, Borhène ír, és ezzel hangot adjon az egész fiatal generáció reményeinek.

PERSPEKTÍVÁBA HELYEZÉS

Fontos elem, hogy Leyla Bouzid filmjének cselekménye csupán néhány hónappal az arab tavaszt elindító tunéziai forradalom előtt zajlik, hiszen az arab tavasz egy olyan széles körű, több országra is kiterjedő emancipációs mozgalom volt, amelyet többek között az aktuális tekintélyelvű rezsimok elutasítása, a mély társadalmi egyenlőtlenségek, a súlyos gazdasági válság és a fiatalok körében jellemző magas munkanélküliség okozott. Tunéziában különösen fontos szerepet játszott a fiatalok által tapasztalt elnyomás és igazságtalanság, mert az ország lakosságának akkor több mint 42%-a huszonöt évnél fiatalabb volt, és ezek a fiatalok viszonylag magasán iskolázottak voltak, valamint egyértelműen kötődtek a laikus értékekhez. Annak ellenére, hogy a forradalom szele által megérintett arab országok közül sokban később az iszlamisták kerültek tartósan hatalomra (az ismert következményekkel), Tunéziában valódi demokratikus átmenetet sikerült megvalósítani. Kezdeti választási sikereik ellenére az iszlamistákat végül eltávolítják a hatalomból, és 2014 januárjában új alkotmányt fogadnak el.

Leyla Bouzid öt esztendő távlatából tekint vissza a tunéziai forradalom előjeleire, a főszereplők köré építve fel a forradalom kirobbanásához vezető problémákat és tényezőket: a viszonylagos jómódban élő, iskolázott fiatalok heves szabadságvágya (Farah és barátai), a rendőrállamokra jellemző elnyomás és megfigyelés (Borhène, majd Farah letartóztatása), a korrupt állami tisztviselők (amikor Farah eltűnik, Hayet lefizeti a rendőrtisztet, hogy azonnal kezdjen nyomozni), a hagyományos társadalom és a hímszovinizmus nyomása (ahogyan a férfiak Hayet-ra néznek, amikor a lánya eltűnésének estéjén találkozik Borhène-nel a kávézóban)...

Az arab tavaszt követő terrorista merényletekkel összefüggésben a film – a kérdés nyílt felvetése nélkül – lehetővé teszi annak átgondolását, hogy milyen váratlan hatásai lehetnek egy forradalomnak, amely végül megnyitotta az utat a sokáig partvonalra szorított konzervatív iszlamizmus előtt a 2010-es tunéziai társadalomban. Leyla Bouzid filmje egy egész nemzedék reményeit hordozza, ugyanakkor kimondatlanul, ám átható erővel utal az elvesztett illúziókra és a jelenlegi félelmekre. A politikai tudatra ébredést és a intellektuális fellépést a maga diszkrét módján szorgalmazó film ezért biztosan gondolatokat ébreszt majd olyan alapvető fontosságú

kérdésekben, mint például a demokratikus társadalmak alapját képező szabadságok és értékek melletti kiállás.

FARAH ÉS HAYET: A FILM KÖZÉPPONTJÁBAN AZ ANYA ÉS LÁNYA KÖZÖTTI KAPCSOLAT

Az anya és a lánya közötti kapcsolat meghatározó ábrázolásán túl Leyla Bouzid filmje azt is lehetővé teszi, hogy a két nő portréja tükrében megérthessük, miként adódnak át a frusztrációk egyik generációról a másikra, és hogy mennyire nehéz bármilyen változtatásra törekedni egy rendőrállamban. Farah-hoz hasonlóan Hayet-nak is volt egy ellenálló időszak, ám a lánytól eltérően ő megértette, hogy a kialakult rend felforgatására tett kísérletekért nagy árat kell fizetni egy olyan országban, mint amilyen Ben Ali Tunéziája. Az az életút, amelynek eredményeként modern, ám a helyzetébe beletörődő nővé vált, jól mutatja, hogy az ilyen elnyomó közegben mennyire nem vezet sehová a felforgató magatartás. Farah a szabadságra vágyó ifjúság életerejét testesíti meg, az anyja által megélték tükrében azonban előre sejtethető a sorsa.

A rezsim által a társadalomra gyakorolt elnyomás légkörében a két nő között kiteljesedő feszültséget filmművészeti szempontból különösen élessé teszik az érzelmi töltetű vágások. A nagy drámai intenzitású pillanatok ily módon történő kiemelése révén nyilvánvalóvá válik az anya vívódása a lánya iránti szeretet és féltés, illetve a saját ifjúkori ideáljai iránti hűség között.

INTERJÚ LEYLA BOUZIDDAL (RÉSZLETEK A SAJTÓANYAGBÓL)

Ön a rendőri rendszertől való félelemről beszél, ugyanakkor Tunézia terrorfenyegetésnek is ki van téve. Ennek ellenére a filmből teljesen hiányzik a vallás.

A film fiatalokról szól, akik pezsgő életet élnek, aktívak, a saját zenéjüket akarják játszani, koncerteket akarnak adni, meg akarják élni a művészetüket. A vallás nincs az életük középpontjában. Erről az energikus és kreatív ifjúságról szerettem volna filmet készíteni. Egy olyan ifjúságról, amely a pusztán létezése révén nap mint nap megvívja a maga

harcait, de amelyről nagyon kevés szó esik. A média beszámolóiban csak azok számára van hely, akik a szélsőségesek és az erőszak felé fordulnak. Fontosnak tartottam kimondani, hogy vannak olyan fiatalok, akik az életet tartják fontosnak, őket akartam megszólaltatni Farah-n keresztül, és meg akartam mutatni, hogy a rendszerből eredő félelem hogyan hallgattatja el őket. Hogy a terrorizmuson kívül más formái is vannak a félelemnek. Farah szeretne egyénként élni, hallatni a hangját.

Ismerjük a „tunéziai népet”, a közösséget, a nemzetet... De milyen helyet kap az egyén? Milyen árat kell fizetni azért, hogy valaki szabad egyénként élhessen Tunéziában? Önnek is meg kellett fizetnie ezt az árat?

A film a következő kérdést teszi fel: hogyan lehetünk függetlenek a családtól, a társadalomtól és a rendszertől Tunéziában? Mekkora energiára van szükség ehhez, milyen ellenállást váltunk ki, és milyen erőszakot idézhet ez elő? Farah életét követjük nyomon, aki élni szeretne és kiteljesedni, akár az árral szemben is, és akit ezért megbüntettek, összeroppantanak.

Tunéziában szerintem mindenkinek meg kell fizetnie az árat, nem csak a művészeknek. Rádásul mindezt előbb vagy utóbb személyes szinten, a családban, a társadalomban, az iskolában is meg kell tenni. A tunéziai társadalomban az ember vagy engedelményeket tesz, vagy egy sor akadályba ütközik.

A film nem önéletrajzi jellegű, még akkor sem, ha bizonyos helyzeteket magam is átéltem: megtudtam, hogy egy közeli barátom, akivel ugyanabba a filmklubba jártunk, a rendőrség

besúgója volt. Figyelt minket, beépült közénk. Sokkoló élmény volt, akkor értettem meg, hogy be voltunk kerítve, senkiben és semmiben nem bízhattunk meg.

A filmben Tunisz legmélyebb bugyrait is bemutatja, az éjszakai életet, a bárókat, a vonatokat, férfias helyszíneket, méghozzá női szemmel... Majd láthatjuk a vidéket is, a bányászmedencét, ahol poros díszletek váltják fel a mozgalmas városi képeket.

Ezeket a helyeket merev határok választják el egymástól, és úgy éreztem, le lehet és le is kell dönteni e határokat.

A forgatás alatt az a jelenet volt a legnehezebb, amikor Hayet belép a bárba. Tényleg egy rossz hírű bár törzsvendégei voltak a statiszták. Valahányszor újravettük a jelenetet, a színésznőnek újra be kellett lépnie a helyiségbe, és ez nagyon megviselte. A férfiakat alakító statiszták, anélkül hogy erre kértük volna őket, tolakodóan, már-már obszcén módon végigmustrálták. A stábben dolgozó valamennyi nő érezte a pillantások okozta nyomást.

Tunéziai képeket akartam rögzíteni, az ott uralkodó légkörrrel, az ott dolgozó vagy közlekedő valódi emberekkel, hűen a valósághoz. A külvárosi vonat, a bárók, az autóbusz-pályaudvar dokumentumfilmszerűen vannak ábrázolva.

A film fikcióját a város élő, nyüzsgő valóságába akartam beágyazni... egészen a poros foszfátbányáig, ahol az ellenállás fészkei voltak Ben Ali idején... itt is valódi munkások játszanak statisztaként.

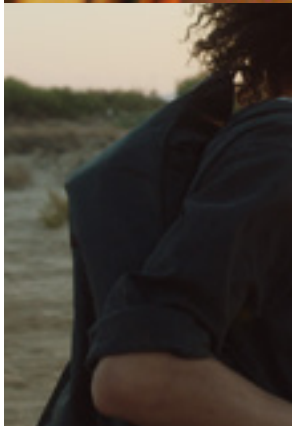
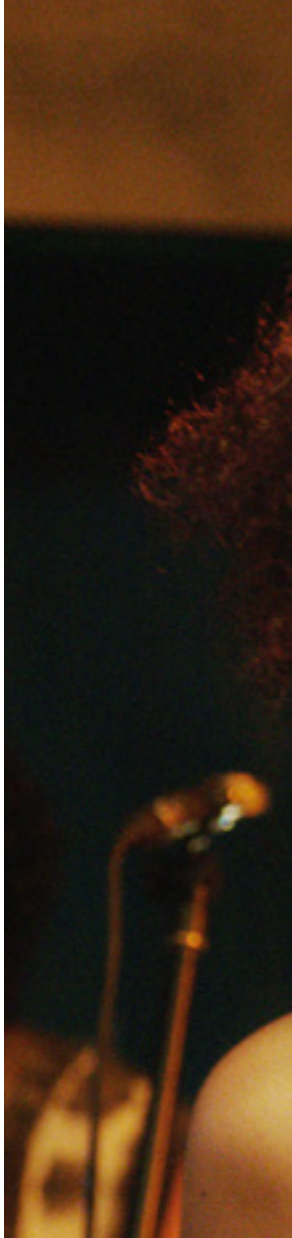
A filmben ez a jelent cezúrát jelent, lehetővé teszi, hogy eltávolodjunk a történetről, mintha távolítana a kamera, hogy átlássuk az egész ország térképét. Emlékeztünk, hogy a dalszövegek messziről jönnek, hogy a fullasztó érzés egészen mélyre hat, több társadalmi réteget is átjár. Tisztelgés ez a munkások előtt (akik még ma is szemben állnak a hatalommal), emlékeztetés arra, hogy az ő ellenállásuk készítette elő az ország forradalmát. Ez még 2008-ban történt, jóval Bouazizi híressé vált fellépése előtt.

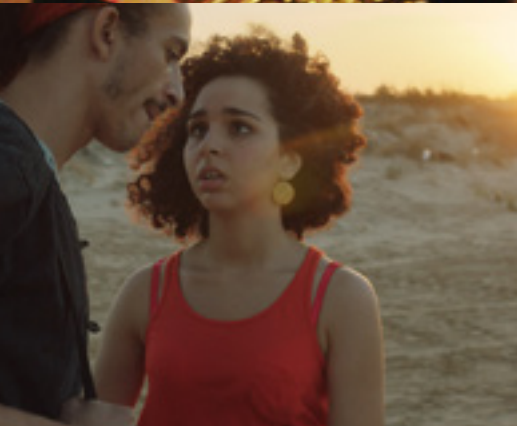
A filmben a zene is az ellenállás egy formája. Az iraki Khyam Allami a zeneszerző.

A zene és a tánc mindig is a feszültségek levezetésének eszközei voltak a tunéziai népi kultúrában. A „Mézoued”, a hagyományos zene, a táncok, a lakodalmak mind intenzív és felszabadult pillanatokat jelentenek az emberek számára. A szegény városnegyedekből kiindulva mára megjelent a tunéziai rap is. Ez valódi menedéket jelent egyesek számára, erős ellenállást, amely sokakat elér. Az állam láthatóan nagyon fél ezekről a tekintélyromboló rapperektől, hiszen fellép velük szemben, és letartóztatja őket a dalaik tartalma miatt.

A zene komoly kihívás volt e film kapcsán. Egyrészt olyan színésznőt kell találni, aki jól énekel, másrészt létre kellett hozni egy együtttest, meg kellett írni a zenét és a dalszövegeket. Néha azt gondoltam, hogy ez lehetetlen. Rengeteg zenésszel találkoztam, de nem jutottunk közös nevezőre.

Majd egy napon, teljesen véletlenül egy párizsi koncerten megismertem az „Alif Ensemble” együtttest, akiknek a zenéje magával ragadott. Khyam a különböző arab országokból származó öt zenész egyike volt. A dalokat kimondottan Baya hangjára írta, és heteken keresztül próbáltak együtt a forgatás előtt. Eközben összekovácsolódtak. A zene pedig valamennyiünket megérintett.

TOVÁBBGONDOLÁSRA ÉRDEMES TÉMÁK

Mit mondhatunk a művészet helyéről és szerepéről a társadalomban?

les grignoux

EURÓPAI FILMEK TÍZ ÉVE AZ EURÓPAIAK SZÁMÁRA

Az Európai Parlament bemutatja a 2016. évi LUX FILMDÍJÉRT versengő 3 filmet:

À PEINE J'OUVRE LES YEUX (*Felnyitom a szemem*),

Leyla Bouzid filmje

Franciaország, Tunézia, Belgium, Egyesült Arab Emírségek

MA VIE DE COURGETTE (*Életem Cukkiniként*), Claude Barras filmje

Svájc, Franciaország

TONI ERDMANN, Maren Ade filmje

Németország, Ausztria, Románia

Ezek a sokrétű történetek, amelyek tehetséges fiatal európai filmrendezők és filmrendezőnők rendkívüli elhivatottságának és kreativitásának eredményeként jöttek létre, az 5. LUX FILMNAPOK során kerülnek vetítésre.

LUX FILMDÍJ

A kultúra alapvető szerepet játszik társadalmaink kialakításában.

Ezt szem előtt tartva az Európai Parlament 2007-ben létrehozta a LUX FILMDÍJAT, amelynek célja az európai filmek Európa-szerte történő forgalmazásának bővítése, valamint a jelentős társadalmi kérdésekről folytatott európai szintű eszmecsere élesztése.

A LUX FILMDÍJ kivételes kezdeményezés. Míg a legtöbb európai koprodukciót csak a származási országaiban játsszák, és – még az EU-n belül is – ritkán forgalmazzák máshol, a LUX FILMDÍJ megadja azt a ritka lehetőséget három európai filmnek, hogy az EU 24 hivatalos nyelvén feliratozzák őket.

A LUX FILMDÍJ győzteséről az Európai Parlament képviselői szavaznak, a győztest 2016. november 23-án hirdetik ki.

LUX FILMNAPOK

A LUX FILMDÍJ nyomán született meg a LUX FILMNAPOK rendezvény. 2012 óta a LUX FILMDÍJÉRT versengő három filmet a LUX FILMNAPOK keretében mutatják be a szélesebb európai közönségnek.

A LUX FILMNAPOK keretében szeretnénk Önt meghívni egy felejthetetlen kulturális élményt nyújtó, határokon átívelő eseményre. 2016 októbere és decembere között csatlakozhat Európa mozirajongóihoz és megtekintheti az *À peine j'ouvre les yeux (Felnyitom a szemem)*, *Ma vie de Courgette (Életem Cukkiniként)* és a *Toni Erdmann* című filmeket az Európai Unió 24 hivatalos nyelvének egyikén. Ne felejtse el szavazni a kedvenc filmjére honlapunkon: luxprize.eu vagy Facebook-oldalunkon!

KÖZÖNSÉGDÍJ

A LUX FILMDÍJ közönségdíját a nézők kedvenc filmje kapja. Ne felejtse el szavazni az *À peine j'ouvre les yeux (Felnyitom a szemem)*, *Ma vie de Courgette (Életem Cukkiniként)* vagy a *Toni Erdmann* című filmre! Ha szerencséje van, 2017 júliusában az Európai Parlament meghívására részt vehet a Karlovy Vary Nemzetközi Filmfesztiválon, és Ön jelentheti be a közönségdíjat elnyerő film címét.

NÉZZE MEG,
VITASSA MEG,
SZAVAZZON

@luxprize

#luxprize

LUX
PRIZE
.EU

RENDEZŐ: Leyla Bouzid

FORGATÓKÖNYV: Leyla Bouzid,
Marie-Sophie Chambon

SZEREPLŐK: Baya Medhaffer, Ghalia Benali,
Montassar Ayari, Lassaad Jamoussi, Aymen
Omri

OPERATŐR: Sébastien Goepfert

ZENESZERZŐ: Khyam Allami

PRODUCER: Sandra da Fonseca, Imed
Marzouk

PRODUKCIÓ: Blue Monday Productions,
Propaganda Production

KOPRODUKCIÓ: Hélicotronic

KÉSZÍTÉS ÉVE: 2015

IDŐTARTAM: 102'

MŰFAJ: játékfilm

ORSZÁG: Franciaország, Tunézia, Belgium,
Egyesült Arab Emírségek

EREDETI NYELV: arab

